

Gazete Okuma ve Sosyal Medya Kullanımının Bireylerin Covid-19'dan Koruyucu Davranışta Bulunma Eğilimlerine Etkisi

Doç. Dr. Lemi BARUH
Koç Üniversitesi

Covid-19 Türkiye ve dünyada önemli bir sağlık sorunu olmakla beraber aynı zamanda tüm ekonomiyi, sosyal ilişkileri ve günlük yaşamı da etkileyen topyekûn toplumsal bir olaydır. Bu boyutta bir salgının kontrol altına alınması ise ancak hem kurumların hem de her bireylerin tedbir alması ile mümkündür. Dolayısıyla her bireyin yeterli sağlık bilgisine ulaşması ve bu bilgiler ışığında davranışlarını şekillendirmesi Covid-19'un yayılmasının kontrol altında tutulması için önemli bir gereksinimdir.

Bu proje bireylerin koronavirüsten korunma davranışları ile bağlantılı olabilecek sosyoekonomik etmenler, sağlık durumu, kişilik özellikleri, medya kullanımı, koronavirüs ile ilgili risk ve öz-etkinlik algılarına odaklanmıştır. Projenin üç temel parçası bulunmaktadır: 1) Sosyal medyada Covid-19 ile ilgili yayılan içeriğin makine öğrenme teknikleri kullanarak analizi; 2) Kitlelesel medya (ulusal gazeteler) tarafından Covid-19 hakkında yayınlanan haberlerin içerik analizi; 3) Çevrimiçi anket ve anket içine yerleştirilen anket-deneylemler ile medya kullanımı, Covid-19 ile ilgili risk algıları ve Covid-19'dan koruyucu davranışlarda bulunma eğilimleri hakkında veri toplanması.

Medya kaynaklarından koronavirüs ile ilgili bilgi almanın koronavirüs risk algısı ve koruyucu davranışlarda bulunma eğilimi ile pozitif bir ilişkisi olduğu gözlenmektedir. Koruyucu tedbir alma eğilimi ile tutarlı olarak bağlantılı olan diğer etmenler bireylerin Covid-19 hastalığına yakalanırlar ise hastalığın ağır geçeceği ile ilgili inançları ve gerekli tedbirleri alabileceklerine dair öz-etkinlik algılarıdır. Ayrıca, çalışmada uzun vadeli sonuçlara ve çözümlere odaklanan içeriklerin tedbir alma eğilimini arttırabileceği gözlemlenmektedir. 2021 yılında başlayacak aşılama kampanyası için en büyük tehditlerden biri şeffaf olmayan bir bilgi ortamında aşı hakkında dolaşacak olan komplo teorilerinin yayılması olacaktır. Bu çalışmadan elde edilen veriler aşı çalışmalarının şeffaf bir süreçle yürütülmediği durumlarda komplo teorilerinin yayılmasının aşya güveni azaltarak aşı kampanyasını sekteye uğratabileceğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Covid-19, sağlık inanç modeli, medya kullanımı, Twitter, koronavirüs risk algıları, koronavirüsten koruyucu davranışlar.